

Sanatın Kimlik Oluşumunda ve Kolektif Hafızada Rolü Dijital çağ

Donny Melianto¹, Ahmad Shamsudin²

¹ Universitas IPWIIA Jakarta, Endonezya

²Yazılım Mühendisliği, Hohai Üniversitesi, Çin

E-posta: donnymelianto@gmail.com ahmadsyamsudin210@gmail.com

Soyut

Dijital çağda kimlik ve kolektif hafızanın oluşumunda sanatın rolü, teknoloji ve dijital medyanın hızlı ilerlemesiyle birlikte giderek daha önemli bir konu haline gelmektedir. Bu bağlamda sanat, yalnızca bireysel ifade aracı değil, aynı zamanda bir topluluk veya ulus içindeki insanları birbirine bağlayan kolektif hafızanın oluşumunda da önemli bir araçtır. Dijital platformların ortaya çıkmasıyla birlikte sanat, insanların kimliklerini oluşturma, iletişim kurma ve sürdürme biçimlerini değiştirme potansiyeline sahiptir. Bu dergi, iletişim teorisi ve kültür çalışmaları yaklaşımıyla, görsel, müzik veya diğer sanat biçimleri olsun, sanatın dijital çağda sosyal kimlik ve kolektif hafızanın oluşumunu nasıl etkilediğini incelemektedir. Bu çalışmanın bir parçası olarak, Sistematiik Literatür İncelemesi (SLR) yöntemi kullanılarak, bu dergi dijital bağlamda sanat, kimlik ve kolektif hafıza arasındaki ilişkiyi ele alan çeşitli literatürleri analiz etmeye odaklanmaktadır. Bu çalışma ayrıca, sosyal medyanın, dijital sanat platformlarının ve diğer multimedya teknolojilerinin insanların kolektif hafızasını ve kimliğini güçlendirmede veya yeniden tanımlamada nasıl bir rol oynadığını da incelemektedir. Bu çalışmanın sonuçları, dijital sanatın hem kişisel hem de kolektif düzeyde kimlik oluşum sürecine aracılık etmede önemli bir rol oynadığını ve dijital neslin kendi tarihini ve kültürünü hatırlama ve bunlara tepki verme biçimini etkilediğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: deniz turizmi, deniz sürdürülebilirliği, Endonezya, Sürdürülebilir turizm.

Alındı: 10 Ekim 2024

Güncellenme tarihi: 25 Ekim 2024

Kabul tarihi: 20 Kasım 2024

Yayınlanma tarihi: 27 Kasım 2024

Kaynak:

Melianto, D., & Syamsudin, A. 2024. Dijital Çağda Kimlik Oluşumunda ve Kolektif Bellekte Sanatın Rolü. MSJ: Çoğunluk Bilim Dergisi, 2(4), 73-80

İlgili Yazar: Donny

Melianto

donnymelianto@gmail.com

1. Giriş

Dijital çağ, sanat ve kültürle etkileşim biçimimiz de dahil olmak üzere insan yaşamının birçok yönünde önemli değişiklikler getirmiştir. Daha önce sanat, sanat galerileri veya canlı performanslar gibi fiziksel mekanlarla sınırlı kişisel bir ifade olarak anlaşılıyordu (Sitanggang, AS, vd. 2024). Ancak internetin, sosyal medyanın ve diğer dijital teknolojilerin varlığıyla sanat artık küresel olarak erişilebilir ve paylaşılabılır hale gelmiş, daha geniş ve çeşitli bir kitleye ulaşmıştır. Bu teknoloji, sanatı kolektif kimliği inşa etme, iletme ve sürdürme aracı olarak sunmada yeni olanaklar açmaktadır. Bu teknoloji, sanatçıların büyük kültürel kurumlara veya fiziksel sanat galerilerine bağlı kalmak zorunda kalmadan eserlerini yayınlamalarını kolaylaştırmaktadır (Purba, RA, vd. 2020).

Bu olgu, sanatın yalnızca yerel bağlamda gelişmesine değil, aynı zamanda daha çeşitli bir küresel izleyici kitlesine ulaşmasına da olanak tanır. Sanatçılar, Instagram, YouTube, TikTok veya kişisel web siteleri gibi platformlarda eserlerini paylaşarak, araçlar olmadan doğrudan izleyicileriyle etkileşim kurabilir ve takipçi kitlesi oluşturabilirler. Bu, sanatın çeşitliliği ve kapsayıcılığı kutlaması için bir fırsat sunar; çünkü hem tür hem de bakış açısı açısından daha çeşitli sanat eserleri, dünyanın dört bir yanındaki izleyiciler tarafından keşfedilebilir ve takdir edilebilir (Muharram, MZ 2023).

Dahası, dijital sanat, sanat yaratma ve tüketme konusunda yeni olanaklar sunmaktadır. Örneğin, etkileşimli sanat, dijital sanat ve hatta sanal gerçeklik (VR) sanatı, sanatla etkileşim kurmanın yeni yollarını ortaya koyarak, yaratıcı ve izleyici arasındaki sınırları bulanıklaştırmıştır. Bu, yalnızca "sanat nedir" kavramını genişletmekle kalmaz, aynı zamanda sanatın daha dinamik ve çok uluslu bir iletişim aracı haline gelmesini de sağlar (Musta'in, MM, vd. 2022). Dijital sanat ayrıca, inşa etmede de hayati bir rol oynamaktadır.

Giderek daha bağlantılı hale gelen bir dünyada kolektif kimlik. Dijital olarak üretilen, paylaşılan ve tüketilen sanat eserleri aracılığıyla, kültürel gruplar kendilerini ifade edebilir, miraslarını tanıtabilir ve geleneklerini korurken küresel diyaloglara da dahil olabilirler. Bu, kültürel, politik veya sosyal olsun, farklı kimliklerin daha kapsayıcı ve açık bir şekilde keşfedilmesine ve kutlanmasına olanak tanır.

Özetle, dijital teknoloji sanat dünyasını daha geniş bir keşif ve katılım alanına açarak, daha kapsayıcı hale getirmiş ve kolektif kimliğin güçlenmesini sağlamıştır. Sanat eserleri artık doğrudan küresel topluluğa hitap edebiliyor, kültürel katmanlar arasında ortak bir bilinci ilhamlandırıp şekillendirebiliyor. Kimlik, bireyler ve toplum arasındaki etkileşimler yoluyla oluşan, evrim geçiren bir kavramdır. Geleneksel toplumlarda kimlik, genellikle dil, gelenekler ve tarihi miras gibi çevrede bulunan kültürel unsurlar tarafından şekillendirilir. Ancak, dijital medyanın hakimiyetiyle birlikte, kimlik artık bireylerin deneyimlerini ve değerlerini daha geniş bir şekilde paylaşmalarına olanak tanıyan sanal alanlardan da etkilenmektedir. Bu bağlamda, dijital sanat, hem bireysel hem de kolektif düzeyde kimliği şekillendirmenin önemli bir aracıdır. Dijital sanat eserleri aracılığıyla, bireyler veya gruplar değerlerini ve kültürlerini daha esnek ve açık bir biçimde tanıtabilir ve onaylayabilirler (National, BRI 2024).

Kolektif hafıza, sosyal grupların bilgi ve deneyimlerini nasıl depoladığını, hatırladığını ve aktardığını açıklayan bir kavramdır. Kolektif hafıza, sosyal grupların kimliklerini korumalarına, dayanışma duygularını güçlendirmelerine ve ortak deneyimlere anlam kazandırmalarına yardımcı olur. Ayrıca, belirli bir ulus, etnik grup veya topluluk içinde olduğu gibi, grup kimliklerinin oluşum sürecinde de önemli bir rol oynayabilir. Bununla birlikte, bireysel hafızalar gibi, kolektif hafıza da çeşitli sosyal, siyasi ve kültürel faktörlerden etkilenecek şekilde zaman içinde değişebilir.

Bu durum, kolektif hafızayı dinamik, sürekli gelişen ve hatta bazen tartışmalı bir şey haline getiriyor. (Rupiassa, DA 2024).

Daha önce bu kolektif hafıza genellikle sözlü anlatılar, yazılar veya fiziksel eserler aracılığıyla korunuyordu. Ancak dijital teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, kolektif hafıza artık sadece fiziksel materyaller şeklinde değil, aynı zamanda sosyal medya, çevrimiçi arşivler ve içerik paylaşım platformları gibi dijital alanlarda da korunmaktadır (Effendhie, M. 2019).

Dijital sanat, küresel bir kitleye ulaşma ve eserleri siber uzayda kalıcı olarak saklama yeteneğiyle, insanların kolektif deneyimlerini koruma ve hatırlama biçimini etkilemiştir. Örneğin, tarih veya önemli olaylar bağlamında, dijital sanat tarihi anları ölümsüzleştirmek, önemli şahsiyetleri anmak veya bir grubun kültürel kimliğini kutlamak için kullanılabilir. Belgesel, yansıtıcı veya ifade edici olsun, çeşitli dijital sanat projeleri, sosyal grupların kendi hikayelerini anlatmaları, önemli olayları hatırlamaları ve hatta tarihlerini şekillendiren kolektif travmaları tartışmaları için alan sağlar. Bu şekilde, dijital sanat yalnızca bir ifade aracı olarak değil, aynı zamanda dijital küreselleşme çağında kolektif hafızayı koruma ve aktarma yolu olarak da işlev görür (Redi, P. 2019). Genel olarak, dijital teknolojiye gelişmeler, kolektif hafızanın boyutlarını genişleterek, ortak deneyimleri daha kapsayıcı, erişilebilir ve kalıcı formatlarda hatırlama, paylaşma ve kutlamanın yeni yollarını yaratmıştır. Geniş ve büyüyen dijital alanla birlikte, kolektif hafıza artık fiziksel eserlerle sınırlı kalmamış, siber uzayda zaman içinde yaşamaya ve gelişmeye devam edebilen bir şey haline gelmiştir. Dijital çağda sanat, yalnızca eğlence veya yaratıcı ifade aracı olarak değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel anlatıları şekillendiren bir araç olarak da işlev görmektedir. Dijital ortamda yaratılan ve paylaşılan sanat eserleri, çeşitli sosyal, politik ve kültürel konular üzerine kolektif tartışma ve düşünme alanı yaratabilir.

Instagram, TikTok ve YouTube gibi sosyal medya platformları, sanatçıların çalışmalarını daha geniş ve çeşitli bir kitleyle paylaşabileceği alanlar haline gelmiş ve bu da daha kapsayıcı bir kolektif kimliğin yaratılmasına olanak sağlamıştır. Dijital sanat aracılığıyla insanlar, daha önce marjinalleştirilmiş veya unutulmuş hikayeleri tanıtabilir, azınlık gruplarına ses verebilir ve tarihleri ve kültürleri hakkında ortak bir farkındalık oluşturabilirler (Hariyanto, B., & Anom, E. 2024). Örneğin Endonezya bağlamında, dijital sanat, hızlı küreselleşme ve sosyal değişim ortamında ulusal kimliği güçlendirmenin bir aracı olabilir. Endonezyalı sanatçılar, yerel, tarihi ve kültürel temaları gündeme getirmek ve bunları ilgili küresel sorunlarla ilişkilendirmek için dijital medyayı kullanabilirler. Bu, geleneksel görüşlere hapsolmayan, ancak zamanın gelişimine uyum sağlayabilen daha dinamik bir kültürel kimliğin yaratılmasına olanak tanır. Bu nedenle, dijitalin nasıl işlediğini anlamak önemlidir.

Sanat, özellikle Endonezya gibi gelişmekte olan ülkelerde kimliğin ve kolektif hafızanın şekillenmesinde önemli bir rol oynar.

Diğer çalışmalar, dijital bağlamda sanatın kimlik ve kolektif hafızanın oluşumunda stratejik bir rol oynadığını açıklamaktadır ki bu da bu dosyadaki bulgularla örtüşmektedir. Dijital çağda sanat, yalnızca bireysel ifade aracı değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bağları güçlendiren bir araçtır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte sanata erişim ve yaratım daha yaygın hale gelmiş, giderek çeşitlenen kolektif hafızanın yayılması genişlemiştir. Bu, siber uzay aracılığıyla birbirine bağlı küresel bir bağlamda toplumun paylaşılan deneyimlerini yansıtan dinamik bir kolektif kimliğin yaratılmasına olanak tanır. Dijital sanat, kültürel değerleri koruma ve dönüştürmenin güçlü bir aracıdır; aynı zamanda zamanın gelişimine uygun bir kolektif hafızanın oluşturulmasında diyalog ve düşünme alanı sağlar (Hartono, D. 2020).

(Pulukadang, MA 2023).

Ancak, dijital sanatın kolektif kimliği ve hafızayı şekillendirmede büyük bir potansiyeli olmasına rağmen, dikkate alınması gereken zorluklar ve sorunlar da mevcuttur. Bunlardan biri, dijital sanat eserlerinde özgünlük ve telif hakkı sorunudur. Siber alanda, sanat eserleri orijinal yaratıcının izni olmadan kolayca indirilebilir, kopyalanabilir ve dağıtılabilir. Bu durum, dijital sanat aracılığıyla kolektif hafızayı belirleme ve kontrol etme hakkının kimde olduğu sorusunu gündeme getirir. Ayrıca, erişilebilirlik açısından da zorluklar vardır; toplumun her kesimi, dijital sanatın yaratılmasına ve tüketimine katılmalarını sağlayan dijital teknolojiye aynı erişime sahip değildir. Bu çalışma, dijital çağda sanatın kolektif kimliği ve hafızayı şekillendirmedeki rolünü inceleyerek, giderek daha bağlantılı ve hızla değişen bir dünyada sanat, teknoloji ve sosyal dinamikler arasındaki ilişkiye daha derin bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır.

2. Yöntem

Bu çalışma, dijital çağda kimlik ve kolektif hafızanın oluşumunda sanatın rolüne ilişkin ilgili literatürü incelemek için Sistematik Literatür İncelemesi (SLR) yaklaşımını kullanmaktadır (Zafila, SS, & Purnairawan, RE 2024). SLR yöntemi, çeşitli önceki çalışmaları filtreleyip analiz etme, tartışılan konu hakkında net bir tablo sunma ve eğilimleri, boşlukları ve daha fazla araştırma potansiyelini belirleme yeteneği nedeniyle seçilmiştir. Bu çalışmada, yazarlar son yıllarda yayınlanan dijital sanat, kimlik ve kolektif hafıza ile ilgili dergi makalelerini, kitapları, araştırma raporlarını ve diğer kaynakları incelemiştir.

Sistematik literatür taraması süreci, konuyla ilgili literatürü seçmek için dahil etme ve hariç tutma kriterlerinin belirlenmesiyle başlar. Ardından, seçilen makaleler, dijital sanatın sosyal kimliği ve kolektif hafızayı şekillendirmedeki rolüne ilişkin ortaya çıkan kalıpları belirlemek için niteliksel olarak analiz edilir. Yazarlar ayrıca, bu olguyu daha derinlemesine anlamak için kültürel teori, iletişim, sanat ve teknoloji gibi çeşitli disiplinlerden bakış açılarını da dikkate alırlar.

3. Sonuçlar ve Tartışma

a. Sanatın Kolektif Kimliğin Oluşumundaki Rolünün Analizi

Görsel sanatlar, müzik, tiyatro ve diğer sanat biçimleri gibi çeşitli biçimleriyle sanat, sosyal, kültürel veya ulusal bir grubun kolektif kimliğini şekillendirmede ve güçlendirmede çok önemli bir rol oynar. Bir grup, sanat aracılığıyla ortak değerleri, tarihi ve kolektif deneyimleri tasvir ederek kimliklerini zenginleştirebilir (Dewi Smara, C. 2021). Örneğin, resim veya heykel gibi görsel sanatlar genellikle topluluk için önemli olan kültürel sembolleri veya tarihi olayları temsil etmek için kullanılırken, müzik ve millî marşlar toplum üyeleri arasında birlik ve dayanışma duygusunu güçlendirmenin bir aracı olarak hizmet eder. Tiyatro da aynı şekilde, bireyleri kolektif geleneklerine bağlayan tarihi öyküler veya mitler anlatabilir ve ortak değerler hakkında diyalog kurabilir. Sanat ayrıca, ülkenin tarihindeki kahramanları veya önemli olayları anmak için sanat eserlerinin kullanılmasıyla görüldüğü gibi, ulusal kimliği de güçlendirebilir ve bu da vatandaşlar arasındaki sosyal bağları güçlendirir. Ek olarak, sanat, çoğulcu bir toplumda çeşitli kültürel grupları bir araya getiren, çeşitliliğe yönelik anlayış ve takdirin oluşmasına olanak sağlayan ve birlik duygusunu zenginleştiren bir araç görevi görür. Dolayısıyla sanat, yalnızca kültürel kimliğin bir yansıması değil, aynı zamanda kolektif hafızayı koruma ve aktarma aracı olmanın yanı sıra, toplum içindeki sosyal bağları kurmada ve güçlendirmede de rol oynar (Pratama, I. 2019).

b. Dijital Çağda Kolektif Belleğin Dönüşümünün İncelenmesi

Dijital çağ, toplumların kolektif anılarını saklama, hatırlama ve aktarma biçimini değiştirdi. Sosyal medya, dijital arşivler ve çevrimiçi sanat platformları da dahil olmak üzere dijital teknolojiler, geleneksel yöntemlere kıyasla kolektif anıların daha hızlı ve daha geniş bir şekilde yayılmasını sağlıyor (Hildawati, H., vd. 2024). Etkileşimli sanat eserleri, sanal gerçeklik enstalasyonları veya internet tabanlı videolar gibi dijital sanat, artık bir grubun kolektif hafızasını korumada ve şekillendirmede rol oynayarak bireylerin ortak anlatılar oluşturmaya ve paylaşmaya aktif olarak katılmalarına olanak tanıyor. Örneğin, sosyal medya aracılığıyla insanlar ortak bir kimliği şekillendiren anıları veya kültürel deneyimleri paylaşabilirken, dijital arşivler tarihi veya önemli olayları anlatan bilgilere kolay erişim sağlıyor. Fiziksel dünyada ve sanal dünyada oluşan kolektif anılar arasındaki temel fark, erişilebilirlik ve katılımda yatmaktadır. Fiziksel kolektif anılar genellikle anıtlar veya müzeler gibi yalnızca fiziksel olarak erişilebilen belirli yerlere veya olaylara bağlıdır. Öte yandan, dijital kolektif anılar daha esnek, dağıtılmış ve her yerden herkese erişilebilir olup, daha kapsayıcı ve dinamik anlatıların oluşturulmasına olanak tanır. Dolayısıyla, dijital teknoloji, modern çağda sanatın ve kolektif hafızanın nasıl korunabileceği ve geliştirilebileceği konusunda yeni bir boyut sunmaktadır (Diningrum, W. 2020).

d. Dijital Platformların Sanatın ve Kolektif Hafızanın Yayılması Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Sosyal medya, web siteleri ve internet tabanlı uygulamalar gibi dijital platformlar, sanat eserlerine erişimi kolaylaştırdı ve dağıtım ağlarını daha geniş bir kitleye yaymayı mümkün kıldı. Eskiden sanat eserlerine erişim, örneğin galeriler, müzeler veya belirli kamusal alanlar aracılığıyla sınırlı bir çevreyle sınırlı olabiliyordu. Ancak dijital teknoloji sayesinde, sanat eserlerine artık herkes, her yerde ve her zaman kolayca erişebilir. Instagram, YouTube veya diğer dijital sanat siteleri gibi platformlar aracılığıyla sanatçılar eserlerini küresel bir izleyici kitlesiyle paylaşabilirken, izleyiciler de eserle doğrudan etkileşime girerek, sanatın anlamını etkileyen yorumlar veya tepkiler sunabiliyor (Wibowo, A. 2022). Bu çalışma, sanat eserlerinin bu dijital platformlar aracılığıyla erişilebilirliğinin, kolektif hafızanın yayılması ve grup kimliğinin oluşumu üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamaktadır. Sanat eserlerinin siber alanda yayılmasının en büyük etkilerinden biri, sosyal hafızanın oluşumu için yeni alanlar yaratabilmesidir.

Sanat eserleri, örneğin sosyal medya aracılığıyla geniş çapta paylaşıldığında, çeşitli bireylerden ve sosyal gruplardan farklı bakış açıları ve deneyimler sunabilir. Bu, daha önce baskın veya geleneksel anlatılarda yer bulamamış olabilecek daha çeşitli anlatılarla kolektif hafızayı zenginleştirebilir.

Öte yandan, bu dijital platformların belirli grupların kimliklerindeki parçalanmayı daha da kötüleştirme potansiyeli de bulunmaktadır. Sanal dünyada, çok büyük ve çeşitli kitleler, sanat eserlerinin genellikle bu kitlelerin sosyal, kültürel veya politik bağlamına bağlı olarak farklı şekillerde algılanmasına yol açabilir. Örneğin, bir topluluğun kolektif deneyimini tasvir etmeyi amaçlayan bir sanat eseri, farklı kültürel veya sosyal geçmişe sahip izleyiciler tarafından yanlış yorumlanabilir veya farklı şekilde anlaşılabilir; bu da çelişkili yorumlara veya kimlik parçalanmasına yol açabilir. Ayrıca, kullanıcıların gördüğü içeriği sıklıkla düzenleyen sosyal medya algoritmaları, bireylerin yalnızca kendi görüşleriyle örtüşen görüşlere veya sanat eserlerine maruz kaldığı "filtre baloncuklarının" oluşumunu güçlendirebilir ve bu da toplumda kutuplaşmayı daha da kötüleştirebilir.

Ayrıca, çevrimiçi olarak paylaşılan sanat eserleri bağlamlarını veya fiziksel boyutlarını kaybetme riski taşıyabilir; bu da eserin anlaşılmasını derinleştirebilecek doğrudan deneyimden kopmalarına neden olabilir. Fiziksel etkileşim veya daha geniş bir sosyal bağlam olmadan, bir sanat eserinin anlamı daha parçalı veya basitleştirilmiş hale gelebilir. Bu durum, insanların eserde somutlaşan tarihi bir olayı, kültürel kimliği veya kolektif deneyimi nasıl hatırladıklarını veya algıladıklarını etkileyebilir.

Ancak olumlu yönden bakıldığında, dijital platformlar aracılığıyla yayınlanan sanat eserleri, fiziksel mekanın sınırlamalarının üstesinden gelme ve daha önce dışlanmış veya geleneksel bağlamlarda sanata erişimi olmayanlar da dahil olmak üzere daha fazla insana erişim sağlama potansiyeline sahiptir. Bu nedenle, dijital sanat, daha kapsayıcı kolektif hafıza biçimlerine olanak tanır.

Daha geniş bir yelpazede sesleri, deneyimleri ve bakış açılarını içerir. Genel olarak, dijital platformlar, kolektif hafızanın oluşumunda yeni dinamikler getiren bir platform görevi görür. Ortak anlatılar oluşturmada yeni anlaşmalar yaratabilir, ancak sanat eserlerinin çevrimiçi olarak nasıl anlaşıldığına, algılandığına ve dağıtıldığına bağlı olarak grup kimliğindeki parçalanmayı daha da kötüleştirme riski de taşır.

Dijital çağda bu değişikliklerin sosyal bilinç ve kolektif kimlik üzerindeki uzun vadeli etkisini anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır (Syamsidar, S., vd. (2023)).

e. Dijital Sanatın Zaman İçinde Kolektif Hafızayı Koruma ve Değiştirme Konusundaki Etkiliğinin Değerlendirilmesi

Etkileşimli sanat, video ve sanal gerçeklik (VR) tabanlı medya da dahil olmak üzere dijital sanat, geleneksel kolektif hafızayı güncellemenin veya hatta sorgulamanın yenilikçi bir yolunu sunmaktadır. Bir toplumun tarihine, kültürüne ve değerlerine dair paylaşılan anıları içeren kolektif hafıza, genellikle nesilden nesile aktarılan sabit anlatılar aracılığıyla korunur. Bununla birlikte, dijital sanat, izleyicilerin veya kullanıcıların bu anlatıları yorumlamada ve değiştirmede aktif olarak yer alabileceği yeni, dinamik deneyimler yaratma fırsatı sunmaktadır (Andi, TH ve Bolmer, SH 2023). Örneğin, etkileşimli sanat, izleyicilerin doğrudan sanat eserine katılmalarına, etkileşimlerine bağlı olarak hikayenin yönlerini değiştirmelerine veya güncellemelerine olanak tanıyarak daha kişisel ve ilgili bir deneyim yaratabilir. Öte yandan video sanatı, tarihi veya kültürel olayları daha etkileyici bir şekilde sunma fırsatı sağlayarak izleyicilerin tarihi anlatıları farklı ve daha eleştirel bir bakış açısıyla görmelerine olanak tanır. Ayrıca, VR tabanlı medya, izleyicileri tarihi olayların veya kültürel durumların "içine" götüren, bağlamı ilk elden ve daha derinlemesine deneyimleme fırsatı veren sürükleyici deneyimler sağlar. Bu şekilde dijital sanat, yalnızca kolektif hafızayı yenilemekle kalmaz, aynı zamanda yerleşik tarihsel ve kültürel anlatıları sorgulayabilecek ve devrimleştirebilecek yeni bakış açıları da sunar (Ifadhila, I., vd. 2024).

f. Sanatın Genç Kuşak Arasında Kolektif Hafızanın Oluşumuna Etkisinin Analizi

Dijital sanat, genç neslin kolektif hafızasını nasıl anladığı ve şekillendirdiği üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. İnternete, sosyal medyaya ve çeşitli diğer dijital platformlara kolay erişimle dijital teknoloji çağında büyüyen genç nesil, sanat ve tarihle etkileşim kurmanın yeni yollarını geliştirdi. Resim, heykel veya pasif bir şekilde tüketilen sanat eserleri gibi geleneksel sanat biçimlerine daha alışkın olan önceki nesillerin aksine, genç nesil artık sanatı deneyimlemede daha aktif olma eğilimindedir.

Etkileşimli sanat, sanal gerçeklik (VR) tabanlı medya veya daha sürükleyici ve kişisel bir deneyim sağlayan dijital videolar aracılığıyla dijital sanat eserleriyle doğrudan etkileşime girebilirler (Sulianta, F. 2020).

Bu araştırma, dijital sanatın genç neslin tarih, kimlik ve miras aldıkları sosyal değerlere bakış açılarını nasıl şekillendirdiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, dijital sanat onlara kendi tarihsel ve kültürel anlatılarını şekillendirme ve anlama konusunda daha aktif olma fırsatı sunmaktadır. Örneğin, etkileşimli veya VR tabanlı dijital sanat eserleri aracılığıyla gençler, tarihsel veya kültürel olayları doğrudan "yeniden deneyimleyebilir" ve daha sürükleyici ve ilgili bir deneyim yaşayabilirler. Bu, tarihsel olayları daha kişisel ve çağdaş bir bakış açısıyla görmelerini ve deneyimlemelerini sağlar.

Ayrıca, dijital sanat gençlere kendi kimliklerini ifade etme ve inşa etme alanı da sunmaktadır. Kolayca erişilebilen dijital araçlarla, görüşlerini, deneyimlerini ve değerlerini yansıtan sanat eserleri yaratabilir ve bu eserleri daha geniş bir kitleyle paylaşabilirler. Bu, mevcut sosyal değerleri yorumlama ve tartışma konusunda daha özgür olmalarını sağlar ve kolektif hafızalarını zamanlarına ve ihtiyaçlarına daha uygun bir şekilde şekillendirme ve dönüştürme fırsatı verir. Dolayısıyla, dijital sanat sadece gençlerin tarih ve kültürle etkileşim biçimini değiştirmekle kalmıyor, aynı zamanda daha kapsayıcı, dinamik ve çeşitli bir kolektif hafıza oluşturmalarına da yardımcı oluyor.

Bu çalışmanın sonuçları, dijital sanatın dijital çağda sosyal kimliği güçlendirmede ve kolektif hafıza oluşturmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Başlıca bulgulardan biri, dijital sanat eserlerinin sanatçıların daha kişisel ve kolektif mesajlar iletmesine olanak sağlamasıdır.

Dijital sanat, izleyicileri kendi kimlikleri ve tarihleri ile kültürleriyle olan ilişkileri üzerine düşünmeye teşvik eder. Birçok durumda, dijital sanat aynı zamanda daha kapsayıcı sosyal tartışmalar için bir alan yaratır ve daha önce dışlanmış seslerin ve bakış açılarının duyulmasına olanak tanır. Dijital sanat yoluyla kimlik oluşumunun en belirgin yönlerinden biri, bireyleri daha büyük sosyal veya kültürel gruplara bağlayan ortak anlatılar yaratma yeteneğidir. Örneğin, sosyal medyaya yüklenen sanat eserleri aracılığıyla sanatçılar, bir grubun kolektif deneyimlerini yansıtan kişisel hikayelerini paylaşabilirler. Bu, grup üyeleri arasında bir dayanışma duygusu oluşturma fırsatları yaratır ve bu da kolektif kimliklerini güçlendirebilir.

Ayrıca, Instagram, TikTok ve YouTube gibi dijital platformlar, sanatçıların küresel bir kitleye ulaşmasını ve onlarla doğrudan etkileşim kurmasını sağlıyor. Bu, belirli bir kültürel ve tarihi kimliği daha geniş bir kitleye, hatta daha önce o kültüre erişimi olmayanlara bile tanıtmaya fırsatı yaratıyor. Bu, daha geniş bir bakış açısı ve deneyim yelpazesi sunarak kolektif hafızayı zenginleştirebilir. Bununla birlikte, dijital sanat yoluyla kimlik oluşumu söz konusu olduğunda dikkate alınması gereken zorluklar da vardır. En büyük sorunlardan biri, çevrimiçi olarak yayınlanan sanat eserleri aracılığıyla kimlik manipülasyonu veya kötüye kullanım potansiyelidir. Sanal dünyada, bir bireyin veya grubun kimliği kolayca değiştirilebilir veya yanlış temsil edilebilir; bu da insanların bir kültürü veya tarihi olayı nasıl hatırladığını veya onunla nasıl özdeşleştiğini etkileyebilir.

Toplumsal hafıza bağlamında, dijital sanat, insanların tarihlerini hatırlama biçimini güçlendirmeye hatta değiştirmeye önemli bir katkı sağlar. Tarihsel veya kültürel temaları vurgulayan dijital sanat eserleri aracılığıyla sanatçılar, önemli olaylara yeni yorumlar getirebilir ve bu da bir ulusun toplumsal hafızasını zenginleştirebilir. Bununla birlikte, özellikle sanat eseri belirli bir siyasi veya ideolojik gündemden etkileniyorsa, tarihsel anlatıyı kimin kontrol etme hakkına sahip olduğu sorusunu da gündeme getirebilir.

Öte yandan, çevrimiçi olarak erişilebilen dijital sanat arşivlerinin varlığı, insanların daha önce ulaşamayacakları sanat eserlerine erişmelerine ve bunları incelemelerine olanak tanıyarak kolektif hafızayı da güçlendirir. Bu arşivler, resim, fotoğrafçılık, müzik ve film gibi çeşitli sanat formlarını içerebilir ve bunların tümü daha zengin ve çeşitli bir kolektif hafıza oluşturmada rol oynar. Bu, gelecek nesillerin kültürel miraslarını daha erişilebilir bir şekilde öğrenmelerini ve takdir etmelerini sağlar. Öte yandan, çevrimiçi olarak erişilebilen dijital sanat arşivlerinin varlığı, insanların daha önce ulaşamayacakları sanat eserlerine erişmelerine ve bunları incelemelerine olanak tanıyarak kolektif hafızayı da güçlendirir. Bu arşivler, resim, fotoğrafçılık, müzik ve film gibi çeşitli sanat formlarını içerebilir ve bunların tümü daha zengin ve çeşitli bir kolektif hafıza oluşturmada rol oynar. Bu, gelecek nesillerin kültürel miraslarını daha erişilebilir bir şekilde öğrenmelerini ve takdir etmelerini sağlar.

4. Sonuç

Dijital çağda sanat, kimlik ve kolektif hafızanın oluşumunda çok önemli bir rol oynamaktadır. Dijital sanat eserleri aracılığıyla bireyler ve gruplar kimliklerini tanıtabilir, iletebilir ve koruyabilir, ayrıca daha kapsayıcı ve dinamik bir kolektif hafıza oluşturabilirler.

Ancak, özgünlük, telif hakkı ve erişilebilirlik ile ilgili zorluklar, dijital sanatın gelecekteki gelişiminde dikkate alınması gereken konular olmaya devam etmektedir.

Bu çalışma, dijital sanatın yalnızca sanat deneyimini zenginleştirmekle kalmayıp, küresel düzeyde sosyal ve kültürel bağlantıyı da güçlendirdiğini göstermektedir. Dijital teknolojiyi kullanarak sanat, kolektif hafızayı koruma ve şekillendirmede güçlü bir araç olabilir ve bu da nihayetinde modern toplumda sosyal ve kültürel kimlikleri zenginleştirir.

Kaynakça

Andi, TH ve Bolmer, SH (2023). Dijital Pazarlama Teorisi ve Uygulaması.

Dewi Smara, C. (2021). Galeri Nasional Indonesia (GNI) Dalam Pembentukan Identitas Nasional: Kajian Tentang Pameran Seni Rupa Nusantara, Di GNI, Jakarta, Tahun 2001-2017 (Doktora Tezi, Universitas Indonesia).

Diningrum, W. (2020). Media Sosial Instagram Sebagai Media Komunikasi Sosial: Studi Pada Mahasiswa Pendidikan IPS Angkatan 2019 UIN Malang (Doktora Tezi, Universitas Islam Negeri Maulana Malik Ibrahim).

Efendi, M. (2019). Arsip, Memori, Dan Warisan Budaya. Yayınevi Dan Pameran Arsip.

Febrianka, D., Manullang, RR ve Maharani, Y. (2024). Hizmetkâr Liderliğin Etkisi ve PT'de Örgütsel Vatandaşlık Davranışına İlişkin Örgütsel Taahhüt. Victoria Nusa Bahari, Pangkalpinang'da. MSJ: Çoğunluk Bilim Dergisi, 2(3), 266-275.

Hariyanto, B. ve Anom, E. (2024). Peran Teknologi Bilgilendirme ve İletişim Politik Melalui Medya Dijital Endüstri Endüstrisi Müzik Dangdut: Dangdut Müzik Endüstrisinde Dijital Medya Aracılığıyla Siyasal İletişimi Desteklemede Bilgi Teknolojisinin Rolü. Technomedia Journal, 8(3 Şubat), 344-355.

Hartono, D. (2020). Fenomena Kesadaran Bela Negara Di Era Digital Perspektif Ketahanan Nasional. Lemhannas RI Dergisi, 8(1), 14-33.

Hildawati, H., Haryani, H., Umar, N., Suprayitno, D., Mukhlis, IR, Sulistyowati, DID, ... & Judijanto, L. (2024). Literasi Digital: Membangun Wawasan Cerdas Dalam Era Digital Terkini. PT. Yeşil Pustaka Endonezya.

Ifadhila, I., Rukmana, AY, Erwin, E., Ratnaningrum, LPRA, Aprilia, M., Setiawan, R., ... & Setiawan, H. (2024). Pemasaran Digital Di Era Society 5.0: Transformasi Bisnis Di Dunia Digital. PT. Sonpedia Yayıncılık Endonezya.

Muharram, MZ Difusi Inovasi Komunikasi Dalam Media Edukasi Tiktok Komunitas Ilustrasee, 2023 (Lisans Tezi, Fakultas Dakwah Dan Ilmu Komunikasi Universitas Islam Negeri Syarif Hidayatullah Jakarta).

Musta'in, MM, Muafiqie, MSDH, Karman, MSA ve Kalsum, MU (2022). Ekonomi Kreatif Berbasis Dijital Dan Kemandirian Masyarakat Era Society 5.0.

Nasional, BRI (2024). Peran Vital Guru Dalam Meningkatkan Efikasi Diri Siswa Berkebutuhan Khusus Dalam Proses Pembelajaran. MODEL, YÖNTEM, DAN STRATEJİSİ, 99.

Pratama, I. (2019). Revitalisasi Budaya Mesatua Bali Melalui Media Digital (Kajian Desain Visual) (Doktora Tezi, Universitas Komputer Endonezya).

Pulukadang, MA (2023). Dijital Çağın En İyi Paradigması. Jurnal Bahasa, Sastra, Dan Budaya, 13(3), 68-76.

Purba, RA, Sudarso, A., Silitonga, HP, Sisca, S., Supitriyani, S., Yusmanizar, Y., ... & Teri, T. (2020). Uygulama Teknolojisi Bilgileri: Teori ve Uygulama.

Redi, P. (2019). Hasil Plagiasi PENGANTAR STUDI (ILMU) KOMUNIKASI.

Rupiassa, DA (2024). Kokorov: Komunikasi Dan Resiliensi Suku Kuri Dalam Dinamika Politik Lokal Di Kabupaten Kaimana (Doktora Tezi).

Sitanggang, AS, Apriliani, A. ve Florensia, J. (2024). Pengaruh Teknologi Terhadap Teknik ve Medium Sanat Geleneksel. Multidisiplin Inovatif Dergisi, 8(8).

Sulianta, F. (2020). Literasi Digital, Riset Dan Perkembangannya Dalam Perspektif Social Çalışmalar. Feri Sulianta.

Syamsidar, S., Muhammad Reza, Z., Eka Ari, E. ve Retno Sari, D. (2023). Tantangan Dalam Era Digital'in Kebebasan Berpendapat'ı.

Wibowo, A. (2022). Transformasi Ekonomi Dijital. Penerbit Yayasan Prima Agus Teknik, 1-179.

Zafila, SS ve Purnairawan, RE (2024). Budaya Lokal Sebagai Sarana Pemulihan Travması: Sebuah Studi Pada Generasi Z Di Endonezya. Saneskara: Sosial Bilimler Dergisi, 1(2), 53-71.